

5279
4de Søndag efter Paaske 1846
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 10. maj 1846

4de Søndag efter Paaske 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! lad det altid klarere kiendes, at Din Aand er virkelig udgaaet i Vorherres Jesu Christi Navn til at forherlige ham, ligesom han forherligede Dig paa Jorden, udgangen til at vise Verden Din Søns gode Gierninger, ligesom han viste Verden sin Faders, udgaaet for at ledsage os til al Sandhed og for at indføre os alle som troe i de evige Boliger hos Dig, vor Fader, Du, som er i Himlene!

Kiødet nytter ikke, det er Aanden, som gjør levende! de Ord som jeg taler til eder, de er Aand og de er Liv! det er et Ord af Herrens, som vi ret med Flid maae stræbe at indprænte os, skiøndt det Halve deraf er i vore Dage løftet til Skyerne, ikke for dermed at ophøie og forherlige den Sandhedens Aand, som Vorherre Jesus Christus i Dagens Evangelium lovede sin Menighed, men for at nedsætte og vanære Herrens Kiødspaatagelse og al Hans Gierning i Aandens Kraft som Noget, der ikke nyttede, og ophøiede [deres] egen kiødelige Fornuft og Forstand som Aanden, der kunde gjøre levende!

Naar nemlig m. V. Fienden ved at

misbruge og fordreie et Guds Ord kan gjøre os bange for at høre eller dog for at bruge det, da er det kun fordi vi fattes enten al Tro paa den Hellig-Aand eller dog Tillid til Hans guddommelige Magt og Viisdom, thi har vi den, da holde vi netop des fastere paa det misbrugte og fordreiede Ord, visse paa, at Aanden netop med det vil slaae og beskæmme Fienden, og saasnart vi med denne Tillid betragte Herrens misbrugte Ord: Kiødet nytter ikke, det er Aanden, som gjør levende, de Ord, som jeg taler til eder, de er Aand og de er Liv, da seer vi strax, det er kun ved at udrives af deres klare og tydelige Sammenhæng, de kan faae Skin af at kaste Skygge paa Herrens Legeme og Aandens Aabenbarelse deri, da Herren dermed netop vilde forklare hvad han nys havde sagt: dersom I ikke æde Menneskens Søns Kiød og drikke hans Blod, da har I ikke Livet i eder, men hvo som æder mit Kiød og drikker mit Blod, har det evige Liv, thi mit Kiød er sandelig Mad og mit Blod er sandelig Drikke. Disse Ord tog nemlig Mange saa grovt, som om han kunde mene, de skulde æde hans Kiød ligesom man æder Dyrenes og deraf leve evindeligt, og denne kiødelige Misforstand er det han gjør til intet med de Ord: Kiødet nytter ikke, det er Aanden, som gjør levende, de Ord, jeg taler til eder, de er Aand og de er Liv, saa han vidner at de, som troende tilegne sig hans Ord om hans Kiød og Blod som Mad og Drikke til et evigt Liv, de æde derved i Aand og Sandhed hans Kiød og Blod, fordi hans Ord til os er Aand og Liv.

4de Søndag efter Paaske 1846

See dette er klarlig Meningen af Herrens Ord: Kiødet nytter ikke, det er Aanden, som gjør levende, saa de indskærpe i deres Sammenhæng den uindskrænkede Tro netop paa det Ord: tager, æder det er mit Legeme, drikker alle af denne Kalk, det er mit Blod, og hvad der mere ligger i dette Herrens Ord, er kun det Samme, som han siger reent ud i Dagens Evangelium: det er eder godt, at jeg gaaer bort, thi gaaer jeg ikke bort, da kommer Trøsteren ikke til eder, men gaaer jeg bort, da vil jeg sende ham til eder. Det kan nemlig godt være os en dyb Hemmelighed, *hvorfor* Trøsteren, den Helligaand ei kunde kommet ligefuldt til os, om end Herren var øiensynlig blevet paa Jorden, men det er os klart, at Herren sagde, det var umueligt, saa hans Nærværelse i Kiødet efter

sin Død og Opstandelse, langt fra at være os til Gavn, vilde været os til Skade, fordi vi da skulde have fattedes Aanden, som gjør levende. Og at Herren havde Ret, det seer vi paa hans Apostler, som, uagtet de i hele Aar havde hørt Guds Ord af hans Mund og seet hans guddommelige Gierninger og troet paa ham, dog ikke havde faaet nogen virkelig Deel i ham, hans Liv og Kraft, men var endnu ved hans Lidelse og Død ligesaa magtesløse til at træde i hans Fodspor og til at overvinde Verden, som fra Begyndelsen, men blev efter hans Himmelfart ved Aandens Udgydelse, stærke i Herren, saa de kunde iføre sig hans fulde Rustning og modstaae alle den Ondes snedige Anløb,

4de Søndag efter Paaske 1846

udslukke alle hans gloende Pile, overvinde Verden og ringeagte Døden, som de der havde ædt hans Kiød og drukket hans Blod, saa de var eet med ham, og levede ikke mere deres eget Liv, men hans, som var død og opstanden for dem.

Og dog m. V. skiøndt dette er soleklart og har til alle Tider været Menigheden bekiendt, saa er det dog langt fra at den altid har rettet sig derefter, og i Jesu Navn alvorlig paakaldt og taknemmelig tilbedt den *Hellig-Aand*, som vor eneste Trøster, som Ham, der ene gjør levende for Gud, saa at Alt hvad Herren fra sin Fødsel til sin Himmelfart har talt og gjort og lidt for os, er som dødt og magtesløst, til vi annammer den *Hellig-Aand*, som kun ved den hjertelige Tro paa ham, kan annammes og beholdes, saa det er ene ved vor tredie Troes-Artikel der kommer Liv i begge de Første, saa vi fornemmer at Gud-Fader ikke blot har skabt, men bliver ved at skabe og Guds Søn Vor Herre Jesus Christus er ikke blot født og død og opstanden, men bliver ved at fødes, døe og opstaae midt iblandt os, eller med et Ord af Herrens egne, at baade Faderen og han arbejder indtil nu, den Dag idag!

Derfor, kiære Venner! lad os dog endelig oplade Øren og Hjerter for det Herrens Ord, at Kiødet nytter ikke, det er Aanden som gjør levende, men ikke Aand hen i Veiret, ikke hver Aand, men den Sandhedens Aand som udgaaer fra Faderen, som den himmelfarne Frelser sendte sin Menighed til at blive hos den evindelig! lad os dog endelig eengang for Alle opgive de Umueligheder, der under hvilkesomhelst Navne og

Paaskud dog alle løbe derpaa ud ved vor egen Styrke og Fornuft at komme til *levende* Tro paa Faderen og Sønnen!

4de Søndag efter Paaske 1846

Han skal forklare, Han skal *forherlige mig*, siger Herren i Dagens Evangelium om den *Hellig-Aand*, det maae vi ikke blot indrømme, som Noget, vi ikke tør nægte, men det maae vi troe af Hjertet og trøste os ved, dersom vi i Sandhed skal lære at kiende Faderen og den af Ham udsendte Jesus Christus, saa vi i det guddommelige Bekiendskab finde det evige Liv, hvortil vi er kaldte. Ligesom Faderen kun blev forklaret og forherliget ved Sønnen, saa Ingen kiender Faderen uden Sønnen og hvem han vil aabenbare det, saaledes bliver Sønnen kun forklaret og forherliget ved den Hellig-Aand, saa uden Ham kan Ingen kiende Sønnen og kalde ham Herre og lære af ham, og naar det synes os anderledes, da er det kun, fordi vi tage de dybe og aandelige Ting og Ord løst, overfladelig og kiødelig.

Ligesom nemlig Faderen kun blev forklaret og forherliget paa Jorden, da Han sendte sin Søn til Jorden, i hvem al Guddoms-Fylde legemlig boede, saa hvem der saae ham, saae ogsaa Faderen, hvem der annammede hans Ord, annammede Faderen, i hvis Navn han kom og hvis Ære han ene og alene søgde, saaledes forklares og forherliges Sønnen Vorherre Jesus Christus kun af den Hellig-Aand, som han sendte til Jorden, som ikke kommer i sit eget Navn men i Sønnens, og taler ikke af sig selv, men minder om alt hvad Sønnen har sagt, saa det bliver lyslevende, tager af Hans og forkynder os, ja bringer os ham med Alt hvad [han] i sit Levnetsløb har sagt og gjort og udrettet til Faderens Ære og vor Gienløsning.

Det er denne guddommelige Dybde og

4de Søndag efter Paaske 1846

Ydmyghed, som det falder tungt for os med vor Letsindighed og Lyst til egen Ære at troe og hvile i, og ligesom derfor Philippus endnu den sidste Dag sagde til Herren: viis os Faderen saa har vi Nok, og Herren svarede: Philippus nu har jeg været saalænge hos eder, og endnu kiender du mig ikke! hvem der har seet mig han har seet Faderen, hvordan kan du da sige: viis os Faderen! troer du ikke, at jeg er i Faderen og Faderen i mig? de Ord, som jeg taler til eder, taler jeg ikke af mig selv, men Faderen, som bliver i mig, han gjør selv Gierningen, saaledes er det med os og den Helligaand, saa Han maa ogsaa klagende sige: nu har jeg været saalænge hos eder, og endnu kiender I mig ikke, I siger: viis os Jesus Christus, saa har vi Nok, men hvem der seer med mine Øine, seer altid Jesus Christus, hvorledes kan I da sige: viis os ham? troer I ikke, at jeg er i Jesus Christus og han er i mig, de Ord som jeg taler til eder, taler jeg ikke af mig selv, Sønnen *Jesus Christus*, som bliver i mig, han gjør selv Gierningen.

Ja saaledes maa den Helligaand svare os, efterat han har været hos os, været hos Menigheden saa mange Aarhundrede og kiendes endnu sædvanlig slet ikke, som den guddommelige Trøster, i hvem Jesus Christus er ligesaa heel og virkelig tilstæde med sit Ord og sin Kraft, som Faderen var tilstæde hvor Sønnen for alles Øren talde Hans Almagts-Ord, for alles Øine opvakde Døde og gjorde levende hvem han vilde. Og denne Miskiendelse af Sønnens Eenhed med den Helligaand, som han udsendte, den er endnu langt urimeligere end Miskiendelsen af

4de Søndag efter Paaske 1846

Faderens Eenhed med Sønnen, hvor han vandrede med den Eenbaarnes Herlighed, thi han var dog udenfor dem som saae og hørde ham, men den Helligaand er inden i os alle, som troende modtage ham og bevidner i vort eget Inderste sin Eenhed med Sønnen og beviser den ved at indvie os i Hemmeligheden, ved at optage os i Eenheden, ved at indlemme os i Samfundet med Faderen og Hans Søn Jesus Christus og saaledes beseigle sit Vidnesbyrd med vor Aand, at vi er Guds Børn i *Christo Jesu*.

Ja m. V. at det er Aanden, som gjør *levende*, det lærer vi strax, naar vi modtage den Helligaand i Jesu Navn derved at vor Kundskab om *Jesus* bliver *levende* for os, og den foreløbige Kundskab om Herren og hans Ord giver os det usvigelige Kiendemærke paa Jesu Christi Aand, thi Kiendemærket er, som Herren vidner i Dagens Evangelium, at Aanden minder om alle hans Ord, tager af hans og forkynder os, tager vor døde Christendoms-Kundskab og gjør den *levende*.

Ja m. V. Alt hvad vi kan læse hos de fire Evangelister om Vorherres Jesu Christi Ord og Gierninger fra Først til Sidst, det tager den Helligaand og gjør i menneskelig Forstand levende for os, saa Jesus Christus staaer os levende for Øine som om han vandrede iblandt os, som om vi stod selv midt iblandt Folket, der hørde Hans livsalige Ord, saae hans vidunderlige Gierninger og priste den Fædrene Gud, som havde besøgt sit Folk.

Og de Ord, som Herren har lagt i sine Tjeneres og i sin Menigheds Mund til aldrig at vige derfra, Bekiendelsens og Indstiftelsens Ord ved Daaben

4de Søndag efter Paaske 1846

og Nadveren, som altid er levende i menneskelig Forstand, dem gjør den Helligaand levende i guddommelig Forstand, saa de bliver Aand og Liv for os, og da forklares og forherliges Vorherre Jesus Christus af den Helligaand i os og paa os, thi da bevises det, at Jesus Christus er i Aand og Sandhed med Sine alle Dage til Verdens Ende, og er nærværende i sin Eenhed med Faderen, taler Hans Ord, gjør Hans Gierninger og søger Hans Ære, thi da faaer vi Magt i ham til at være Guds Børn, til at tale Hans Ord, til at gjøre Hans Gierninger og søge Hans Ære.

Uden den Helligaand, som er Eet med Faderen og Sønnen, og udsendt til at forklare og forherlige Guds Søn, Vorherre Jesus Christus, er det umueligt, og hvem der paatager sig uden den Helligaand at gjøre det, bliver kun til Spot og vanærer Herren istedenfor at forherlige ham, men ligesaavist som Apostlerne med den Helligaand virkelig forklarede Guds Søn paa Jorden, talde Guds Ord og gjorde hans Gierning og søgde ikke deres egen Ære men Hans, ligesaavist kan og skal det være saa med Herrens Menighed

til enhver Tid, naar den med hjertelig Tro modtager og annammer den Helligaand i Jesu Navn, som den guddommelige Trøster, Talsmand og Ledsager til al Sandhed, som baade kan og vil i os og ved os forklare og forherlige Sønnen som Eet med Faderen, saa naar vi søge Vorherre Jesus Christus i den Helligaand, som han udsendte, da og kun da finde vi ham, men da kommer ogsaa, efter Herrens Ord, baade Faderen og Sønnen til os i den Helligaand og gjør Bolig hos os, bliver i os evindelig Amen!